

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XXXVII. An confessario interroganti teneatur pœnitens fateri
consuetudinem peccandi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

supernaturalis quo admodum, possit de facto deservire ad iustificationem in Sacramento. Nam cum intellectus cognoscit illud obiectum supernaturale, tunc voluntas potens attingere illud actu naturali, & supernaturali; si habeat à Deo inmissum concursum ad vtrumque actum, poterit elicere vtrumque. Cum autem voluntas nunquam eliciat duos actus circa idem omnino obiectum, philosophandum est in hac materia, sicut philosophamur circa duos actus solo numero distinctos circa idem obiectum. Sicut ergo dicimus, voluntatem non elicere hos duos actus numero distinctos, quia Deus præstat concursum ad vnum, & non ad alios; sic enim determinat Deus quoad individuum: sic similiter circa idem obiectum supernaturale non habet voluntas eos duos actus supernaturalem, & entitative naturalem; quia cum intellectus cognoscit obiectum supernaturale, cum voluntas non possit duos actus elicere circa illud, Deus determinat offerendo concursum ad actum entitative supernaturalem, & negando concursum alteri.

10. Et quod attinet ad secundam quæstionem non sufficere ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ attritionem naturalem, constat, vt dixi, ex hac damnatione. Et oppositam opinionem reprobant Authores non pauci, vt notavi in ea disp. 71. cap. 3. Nam P. Vazquez 3. part. quæstione 92. art. 2. num. 9. affirmat, ei deficere fundamentum probabilitatis. P. Castro Palao tom. 1. tract. 23. disputatione vnic. punct. 7. nu. 5. eam reprobat, per eum terminum *convincitur*. P. Fagundez lib. 2. in 2. Eccles. præcep. cap. 5. num. 6. negat esse probabilem.

11. Ostenditur falsitas propositionis damnata. Nam, vt loquitur Trident. sess. 12. cap. 3. de Sacram. Pœnitentiæ. *Actus pœnitentiæ, quatenus in*

penitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione penitentiæ partes dicuntur. Ex quibus verbis constat, quod attritio (vel contritio) quatenus requiritur ad iustificationem, est pars Sacramenti: sed attritio, quatenus requiritur ad iustificationem, est donum Dei, & impulsus Spiritus Sancti: ergo pars Sacramenti est donum Dei, & impulsus Spiritus Sancti. Sed attritio naturalis non est donum Dei, neque impulsus Spiritus Sancti: ergo attritio naturalis nequit esse pars essentialis Sacramenti; atque adeo tale Sacramentum est invalidum.

(* * * * *)

DISERTATIO XXXVII.

An confessario interroganti teneatur pœnitens fateri consuetudinem peccandi?

CAPVT I.

Premittuntur aliqua tibi an teneatur quis per se confiteri consuetudinem peccandi?

SUMMARIUM.

Refertur propositio damnata n. 1.

An bene tribuatur talis propositio P. Granado: n. 2.

An sit opus aliquando confiteri bis idem peccatum? n. 3.

Quid dicendum de obligatione confessarii in ordine ad absolutionem pœnitentis rite dispositi? n. 4 & 5.

An debeat fidem habere asserenti se esse rite dispositum ad absolutionem? num. 6.

RITR

PRO-

Vazq.
Cast.
Pal.
Fagud.

1. **P**ropositio quinquagesima octava ex damnatis in hoc decreto hæc est. *Nemo tenetur confessario interroganti fateri peccati alicuius consuetudinem.* Hanc docuit & multis probare conatus est Ioannes Sancius in select. disp. 9. aded vt asseruerit, interrogatum à confessario de consuetudine posse negare cum æquiuocatione. Et contra ipsum dixit Lugo Card. disp. 14. de poenit. sect. 10 n. 172. *Hoc est contra omnes Theologos, contra praxim Ecclesie, & contra finem huius Sacramenti.* Et merito, vt ex dicendis constabit.

Sanc.

Lugo.

Hozes.
Gran.

2. Mag. Hozes in exposit. huius prop. citat pro hac opinione damnata P. Cranadum in tract. 9. de Poenit. disp. 9. num. 16. vellem tamen, vt legisset textum P. Granadi, & non adeo fideret citationibus aliorum, maxime in re tanti præiudicij, Nam in primis P. Granadus in eo loco neque vnũ verbum habet de consuetudine confitenda, aut neganda, solum enim ibi agit de circumstantia quantitatis in furto: de qua proposuerat obiectionem Soti contra agravantes circumstantias non confitendas. Quam solvit his verbis: *Respondetur, nunquam esse licitum mētiri in confessione; & interdum iam diximus accidere posse vt pœnitens eas circumstantias confiteri teneatur: Vnde si confessarius interrogat ex causa rationabili; & ad confessionem necessaria, non dubium est, quin pœnitens omnino teneatur veritatem declarare.* Ex quibus verbis colliget lector, quam longe distet P. Granado à propositione damnata. Sicut, & P. Suarez, cui Filguera attribuit propositionem damnatam: de quo inferius loquar.

3. Fundamentum præcipuum Sancij est Quia nemo tenetur confiteri bis idem peccatum: sed quis post multa peccata, v. g. adulteria diuturno tēpore patrata, & iam confessioni ex-

posita, reincidit ter, vel quater, si hæc tria, vel quatuor peccata confitetur de præfenti, & cogitur confiteri consuetudinem antecedentem; cogitur vtique ad confitenda peccata præterita in tali consuetudine inclusa: ergo nullo modo tenetur ad talem consuetudinem confitendam.

4. Secundum fundamentum est. Nam vbi pœnitens est recte dispositus cum vero dolore de peccatis, & proposito non peccandi de cætero, confessarius tenetur statim impedire absolutionem: sed potest pœnitens esse recte dispositus cum vero dolore, & proposito, quamvis nolet fateri consuetudinem: ergo etiam nolens confiteri consuetudinem, debet absolvi; & consequenter pœnitens non tenetur ad illam confitendam.

5. Confirmatur primò. Ideò enim posset confessarius interrogatione suã cogere ad confitendum consuetudinem, vt videat, an expediat negare, aut differre absolutionem, donec auferat, aut minuat consuetudinem: sed dum pœnitens est recte dispositus cum eo dolore, & proposito, non potest confessarius negare aut differre absolutionem: ergo neque potest sua interrogatione cogere, vt confiteatur consuetudinem.

6. Confirmatur secundò. Nam pœnitenti dicenti, se habere dolorem de peccatis, & propositum non peccandi de cætero, debet fidem habere confessarius: ergo pœnitens asserens, se habere talem dolorem, & propositum, siue fateatur, siue non fateatur consuetudinem, tenetur confessarius illum absolvi. Et pro antecedentis confirmatione affert multos Authorum textus.

CAPVT II.

An penitens non interrogatus teneatur per se fateri consuetudinem peccandi?

SYMMARIVM.

Proponitur quæstio prius decidenda. num. 7.

Quid intelligatur nomine consuetudinis pro præfenti? n. 8.

Consuetudo peccandi non est habitus peccati. n. 9.

Non datur per se obligatio confitendi consuetudinem peccandi, quamvis per accidens possit dari. n. 10.

Datur hæc obligatio, quando consuetudo affert secum periculum proximi peccati. n. 11.

Consuetudo iurandi falso absque advertentia ad falsitatem debet explicari in confessione. n. 12.

Etiã est aperienda consuetudo iurandi absque advertentia ad veritatem. num. 13.

Quid senserit P. Vazquez? n. 14.

An opinio opposita sit probabilis? n. 15.

7. **S**ed ante quam ad resolutionem huius quæstionis accedamus, oportet præmittere aliam, scilicet, An penitens, quando habuit consuetudinem peccati & iam confessus est omnia peccata contenta in tali consuetudine, & postea reincidit aliquoties, teneatur, cum hæc vltima peccata confitetur, fateri etiã præfatam consuetudinem, etiã confessario non interrogante?

8. Præmittendum est, quid sit consuetudo. In qua tria concurrunt: nempe multitudo actuum, habitus, & aliquando voluntas retinendi consuetudinem, siue formalis, quando quis

actu positivo vult illam retinere; aut virtualis, & interpretativa, quando quis cognoscens, se esse obligatum ad resistendum consuetudini, non vult illi resistere.

9. Quidam Recentiores dixerunt, consuetudinem esse habitum peccati. Quod falsum est: Consuetudo enim peccandi est peccatum: habitus autem non est peccatum vltierus. Consuetudo ergo peccandi nihil aliud est, quam ipsa multitudo peccatorum. Quando autem adiungitur voluntas expressa, aut interpretativa retinendi consuetudinem, tunc est novum peccatum distinctum ab ipsa consuetudine.

10. Aliqui cum Sylvestro verbo, *confessio* i. quæst. 9. affirmant circumstantiam consuetudinis necessario esse confitendam, vt status conscientie penitentis manifestetur confessario. Dicendum tamen est, per se non requiri, quod penitens confiteatur consuetudinem; per accidens autem, quando consuetudo est novum peccatum propter aliquam specialem rationem, aut est occasio proxima peccati, consuetudinem ipsam necessario confitendam esse. Ita P. Suarez de Pœnit. disp. 22. sect. 4. num. 15. attentis ijs, quæ docet tom. 2. de Relig. tract. 2. lib. 3. de iuram. cap. 8. num. 5. Lugo Card. de Pœnit. disp. 16. sect. 4. § 7. num. 204. P. Martinus Perez disp. 33. de Pœnit. sect. 2. à num. 8. & alij. Et ratio prioris partis est: quia peccata præterita sæpius repetita, (in hac repetitione consistit consuetudo) & iam confessioni exposita non addunt novam malitiam peccatis postea commissis.

11. Posterior pars conclusionis probatur, declarando esse aliquas consuetudines, vel quibus adiungitur nova voluntas expressa, aut interpretativa retinendi eas; vel quæ speciali ratione afferunt periculum proximum peccandi. Quod appositis

Rrrr 2   excm-

exemplis declarabitur. Sunt enim aliqua consuetudines, quae incipiunt per repetitionem actionum, quae sunt peccata venialia, & solent ita crescere, ut afferant periculum proximum incidendi in peccata laethalia. Talis est consuetudo iurandi, quae incipit cum advertentia iurandi semper verum, & paulatim laxata conscientia crescit, ita ut exponat periculo peierandi modo inferius explicando. Talis etiam est consuetudo maledicendi, sive dicendi verba execratoria; quae communis esse solet faminis iracundis; quae consuetudo incipere solet repetitione eorum verborum sine desiderio damni prolatis; & paulatim solet crescere ex laxitate conscientiae, ita ut constituat peccatorem in periculo proximo maledicendi ex animo. Similiter procedere solet consuetudo detractionis, quae licet incipiat circa levia, crescere solet usque ad periculum detractionum gravium.

12. Et quod attinet ad consuetudinem iurandi, dupliciter potest se habere. Primò, ita ut cogat, sive inclinet ad iuramenta falsa frequentanda, sine advertentia falsitatis eorum; & licet iuramenta ipsa non sint nova peccata in se, sed in causa praevisa, scilicet in ipsa consuetudine; tamen consuetudo ipsa, quatenus inducit periculum incidendi in ea iuramenta falsa est novum peccatum, & ideo necessario confitendum. Et quamvis ipsa iuramenta non sint nova peccata, ut dictum est; quia tamen reinvent deformatam obiectivam afferendi nomen Dei ad confirmandam falsitatem, quamvis inadvertenter, tenetur homo ad compescendam causam, sive occasionem proximam proferendi illa.

13. Secundò. Consuetudo iurandi ita se habet, ut inclinet ad frequentanda iuramenta sine examine veritatis, & cum advertentia eius defectus examinis. Et tunc omnia iuramenta,

sive vera, sive falsa, sunt peccata laethalia; & consuetudo cognita tanquam occasio proxima eorum, est etiam peccatum mortale, si non intendatur destrui, ex quo cognita est ut talis, & tunc etiam talis consuetudo, dum cognoscitur afferre periculum sic peccandi, necessario confitenda est. Nam sicut concubinarius non solum peccat laethaliter machando, sed etiam retinendo concubinam domi potens illam expellere; & ideo debet confiteri retentionem concubinae tamquam occasionem proximam; ita similiter, qui habet consuetudinem iurandi modo proximè dicto, non solum peccat iurando, sed etiam retinendo eam consuetudinem, quae sibi affert periculum proximum incidendi in ea iuramenta; & ideo retentio consuetudinis confitenda est. Quod proportionem servata dicendum est circa consuetudinem dicendi verba execratoria, & detractionis.

14. Ideò P. Vazquez tom. 4. in 3. part. quaest. 91. art. 1. dub. 3. num. 4. *Vazq.* cum dixisset, poenitentem per se non teneri ad confitendum consuetudinem peccandi, subiungit: *Quamvis si confessarius interroget, teneatur respondere, etiam si ipse alias bene dispositus accedat ad sacramentum; quia non satis est ita bene dispositus accedere, sed oportet, ut confessario constet. Unde si ipse ut sciat hanc dispositionem, interroget consuetae diem: tenetur poenitens respondere, quia tenetur ipsum confessari unam certiore facere sua dispositionis. Et cum ille sit humanus iudex, ut ex iis circumstantiis cognoscat hanc etiam ius habet ius.*

15. P. Martinus Perez tom. de poenitentia (quem edidit in lucem ann. 1654.) disp. 33. sect. 2. n. 20. agens de ea opinione Ioannis Sancier, ait: *Unde existimo, contrariam sententiam (Ioannis Sancier) in praxi esse valde improbabilem, et nullo modo tenendam, quia*

quia ex illa sequuntur gravissima in convenientia in maximum, & manifestum damnum animarum, vt infra dicam.

CAPVT III.

Ostenditur falsitas propositionis damnatae.

SVMMARIVM.

Prima demonstratio ex eo, quod confessarius debeat formare iudicium, saltem probabile de dispositione penitentis. n. 16. & 17.

An penitens teneatur exponere quidquid Confessarius iure potest interrogare? n. 18.

Quid de mente P. Suariz? num. 19. & seq.

Secunda demonstratio ex iure confessarij ad vitanda peccata in futurum. n. 22. & 23.

Demonstratio tertia ex levitate fundamenti ad propositionem damnatam. num. 24.

Sape est obligatio exponendi peccatum iam confessum. n. 25. & 26.

Vltima ratio ex consuetudine afferente periculum peccandi. n. 27.

16. **O**stenditur primo. Cum confessarius non possit absolvere penitentem, nisi recte dispositus, ad hoc vt absolvat, debet habere credulitatem saltem probabilem de recta dispositione penitentis: habet ergo ius inquirendi, an penitens habeat propositum non peccandi. Tum sic: confessarius dubitans de hoc proposito, propter tepiditatem, qua penitens illud significat, aut propter aliam circumstantiam: debet aliquam diligentiam praestare ad examinandum id propositum non peccandi; cum ergo diuturna consuetudo peccandi soleat difficiliorem reddere efficaciam pro-

positi, poterit interrogare de tali consuetudine, & de animo illam amputandi, vt ita cognoscat, quale sit propositum penitentis, & an ille sit recte dispositus.

17. Ex quibus sic instruitur argumentum. Confessarius habet ius inquirendi, & interrogandi, quae conducunt ad cognoscendum propositum non peccandi, quod affert penitens: sed ad hoc conducit, an habeat consuetudinem peccandi taliter, & quem animum habeat illam amputandi: ergo habet ius interrogandi, an habeat consuetudinem peccandi taliter, & quem animum habeat amputandi illam.

18. Dices. Plures sunt Authores graves, qui docent, quidquid confessarius iure suo potest interrogare, teneri penitentem, etiam non interrogatum, confiteri: sed, vt supra diximus, penitens per se non tenetur confiteri consuetudinem, quando ipsa non affert periculum proximum incidendi in peccata laethalia: ergo confessarius iure suo non potest id interrogare; & consequenter nec penitens tenetur respondere.

19. Maior probatur. Nam P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 22. sect. 3. nu. 10. ait: *In hoc iudicio quidquid penitens tenetur dicere interrogatus a Iudice, tenetur ipse sua sponte confiteri; quia hoc iudicium non est coactum sed voluntarium, & interrogatio confessoris non addit obligationem, sed illam potius supponit: ideo enim confessor iuste interrogat, quia penitens habet obligationem confitendi.* Filguera in expositione huius propositionis damnatae attribuit illam P. Suariz: ad quod inductus est autoritate Patris Moya, qui tom. 1. tract. 3. disp. 3. quaestione 5. cap. 2. §. 1. propter hunc textum existimat, P. Suarium dedisse fundamentum ad eam opinionem Sancij propugnandam, ita vt penitens non te-

Suar.

Filg. Moya.

nea-

neatur respondere confessario interroganti, nisi ea, quæ ipse pœnitens per se tenetur confiteri; atque adeo quia pœnitens per se non tenetur fateri cōsuetudinem, neque confessarius habet ius interrogandi illam. Affirmat etiā, quam plures alios Doctores, qui illam doctrinam generalem Suariz sequuntur, dedisse idem fundamentum pro opinione Sancier, & citat (relatis eorum verbis) Texedam, Verricellium,

Texte. Filiucium, & Franciscum Bonæ Spei.
Verric. 20. Sed contra est: nā hæc doctrina, & Authores illius non sunt, nec
Filiu. afferuntur ad rem. Pro cuius claritate norandum est, aliud esse ius interrogandi, quod habet confessarius circa integritatem materialem confessionis; & aliud ius interrogandi, ut sibi satisfaciatur de dispositione pœnitentis. Nam circa primum, verissimum est, quod, quidquid tenetur dicere pœnitens interrogatus à Iudice, tenetur ipse sua sponte confiteri. Et hoc est, quod asserit P. Suarez verbis proxime relatis. Agit enim de integritate confessionis, ad quam opinatur necessarium esse confiteri circumstantias aggravantes. Et ex eo, quod confessarius possit iure suo interrogare pœnitentem de circumstantiis aggravantibus, infert, ipsum pœnitentem teneri sua sponte confiteri.

21. Quod autem pœnitens interrogatus à confessario de circumstantia aggravante, teneatur illam confiteri, statuit ibidem, his verbis: *Si confessor interroget à pœnitente huiusmodi circumstantiam, pœnitens tenetur eam dicere, quia confessor ius habet interrogandi; cum hac notitia necessaria illi sit ut possit convenienter suo munere fungi. Vnde si pœnitens neget, plane fallit confessorem in re gravi, & multum ad iudicium pertinente.* Vide quam

Suar. longe absit Suarius ab ea propositione, quod pœnitens non teneatur respondere confessario interroganti. Hic

enim est discursus eius: Pœnitens tenetur respondere confessario interroganti de circumstantia aggravante, sed qui tenetur respondere confessario interroganti, tenetur ipse sua sponte confiteri (scilicet in ordine ad integritatem materialem): ergo tenetur sua sponte confiteri circumstantiam aggravantem. De eo autem, quod cōducit ad hoc, quod confessarius sibi satisfaciatur de dispositione pœnitentis requisita ad absolutionem, nihil penitus asserit ibi Suarius.

22. Ostenditur secundo. Confessarius debet consulere pœnitenti ea media, quæ conducunt ad emendationem vitæ in futurum; atque adeo habet ius interrogandi ea, quæ ad hunc finem conducunt; ut constat ex cap. *omnis utriusque sexus*. Illis verbis, *Sacerdos autem sit discretus, & cautius, ut more periti medici superinfundat vinum, & oleum vulneribus sauciati; diligenter inquirens, & peccatoris circumstantias, & peccati: quibus prudenter intelligit quale debeat ei præbere consilium, & eiusmodi remedium adhibere diversis experimentis utendo ad salvandum agrotum.* Ex his enim ultimis verbis *diligenter inquirens*, & constat, debere interrogare ea, quæ conducunt ad præbendum consilium, & remedium adhibendum; quod pertinet ad futuram emendationem.

23. Sed inquirere consuetudinem peccati maxime conducit ut prudenter intelligat, quale debeat ei præbere Consilium, & cuius modi remedium adhibere: ergo confessarius habet ius inquirendi, seu interrogandi de consuetudine. Et quidem contra consuetudinem peccandi est maximum remedium frequentia suscipiendi Sacramenta; item assiduus clamor orationis ad Deum, studiosa imploratio Patrocini B. Virginis, & multa alia. Si ergo confessarius obligationem habet adhibendi hæc, aut si-

mi.

milia remedia contra depravatam consuetudinem; ad illa adhibenda ius habet inquirendi talem consuetudinem.

24. Ostenditur tertio. Si propter aliquid pœnitens non teneretur confiteri consuetudinem, etiam interrogatus, maxime, quia nemo tenetur cōfiteri bis idem peccatum; hoc enim est præcipuum fundamentum Ioannis Sancij, sed hoc fundamentum laborat in æquivoco; ergo absque fundamento dicitur pœnitens non teneri ad confitendam consuetudinem, etiam interrogatus. Probatur Minor. Nam licet per se loquendo pœnitens non teneretur confiteri bis idem peccatum; sunt tamen multi casus, in quibus teneretur pœnitens iterum confiteri, quæ iam confessus est. V. g. Petrus suavitatis Socijs, vt omnes simul concurrerent ad tale furtum: postea Petrus confessus est furtum, & oblitus est confiteri suasionem, seu scandalum datum socijs. Mox recordatus est, se non esse confessum eam suasionem. & vt satisfaciatur suæ conscientiæ, vult illam suasionem confiteri. Sed numquid rite confitebitur Petrus, si dicat, (suasi socijs, vt patrentur peccatum grave?) Minime: nam suasio, sive scandalum speciale specificatur ab obiecto, ad quod inducit: ergo necesse est, quod pœnitens confiteatur suasionem ad furtum: ergo necesse est, quod hoc modo iterum confiteatur furtum.

25. Item Titius carnaliter cognovit sororem vxoris suæ: & deinde confessus est hoc peccatum; & tunc admonitus est, quod non posset petere debitum a sua vxore. Deinde violavit hanc legem petendo debitum. Quomodo confitebitur Titius hoc secundum peccatum, nisi simul confiteatur primū? Quia si dicat confessario, (petivi debitum ab vxore) respondebit confessarius, in coniugatis illud non esse peccatum: ergo vt con-

fessarius intelligat peccatum illius, necesse erit facere mentionem peccati prioris, ratione cuius ortum est impedimentum affinitatis cum vxore.

26. Similiter ergo quamvis pœnitens non teneatur directe ad confitendum consuetudinem peccatorum, quæ iam confessus est, tenetur tamen indirecte quando iudicio confessarij oportet declarare consuetudinem, vel vt confessarius sibi satisfaciatur de recta pœnitentis dispositione, præcipue de proposito non peccandi de cetero; vel vt confessarius adhibeat oportuna remedia ad emendationem vitæ.

27. Probatur quarto specialiter de illis consuetudinibus, quæ vt dixi, cap. 2. afferunt periculum, & occasionem proximam incidendi in peccata læthalia, qualis est consuetudo iurandi, maledicendi, detrahendi, &c. Quandoque enim est novum peccatum retinere, & non refragari perfectæ consuetudini. In his enim debet confessarius interrogare pœnitentem, vt examinet, an fiat eius generis, quæ afferant talem occasionem proximam, & quarum retentio constituat novum peccatum.

CAPVT IV.

*Satisfit argumentis propositionis
cap. 1. pro opinione damnata.*

SVMMARIVM.

Per accidens potest oriri obligatio confitendi bis idem peccatum. n. 28.

Non sufficit recta dispositio pœnitentis ad absolutionem, nisi de eâ constet confessario. n. 29.

Etsi de dispositione constet confessario, adhuc non tenetur statim absolvere. n. 30.

Confessarius debet habere fidem pœnitentis.

*tenti, nisi ex circumstantijs hæc va-
rietur. n. 31.*

*Sæpe pœnitens indicat in modo loquen-
di, se desperare de suâ emendatione.
num. 32.*

28. **A**D primum argumentum Ioannis Sanciij constat ex proxime dictis cap. præced. Licet nemo teneatur directe, & per se confiteri bis idem peccatum; tamen per accidens, & ratione specialis circumstantiæ posse advenire obligationem iterum confitendi peccatum semel, aut centies expositum in confessione, ut constat exemplis ibidem allatis.

29. Secundum argumentum peccat in multis, dum dicit, ubi pœnitens est recte dispositus, debere statim absolvi à confessario. Primò, quia nõ sufficit, ipsum esse recte dispositum coram Deo, nisi ipse confessarius, qui daturus est absolutionem, sibi satisfaciatur de recta dispositione pœnitentis. Si ergo confessarius ex circumstantijs suspicetur, pœnitentem non asserere firmum propositum emendationis, & id oriri ex prava, & vetusta consuetudine; quomodo tenetur impendere absolutionem, donec habeat satisfactionem sufficientem de vero proposito confitentis? Et quomodo habebit eam satisfactionem sufficientem, nisi examinet consuetudinem, & per aliqua media conetur suadere, ut firmiter proponat deserere consuetudinem? Quod si pœnitens sit Sacerdos, qui quotidie celebrat, & fama est, quod quotidie à multis retro annis peccat cum concubina, & se sistens coram confessario, accusat se de vna fornicatione, quam proxima nocte patravit? Nam confessarius videt, moraliter impossibile esse quod iste habeat propositum firmum non peccandi de cœtero; cum nihil speciale videat, quod arceat animum pœnitentis à tam inveterata consuetudine peccandi. Est ergo necessarium, quod tunc examinet eam consuetudi-

nem, & quærat media, ut propositum illud firmum evadat: alioqui videt, se absolvere indispositum.

30. Secundò, nam ut rectè observavit Lugo Card supra relatus, etiam si confessarius videat pœnitentem recte dispositum cum vero proposito nõ peccandi de cœtero, non tenetur statim absolvere. Olim enim erat vitatum in Ecclesia non absolvere pœnitentes, donec implerent pœnitentiam impositam à confessario pro satisfactione peccatorum. Multo magis oportebit differre absolutionem, quando confessarius viderit, id esse oportunum remedium ad firmandum propositum, & arcendum pœnitentem à consuetudine peccandi.

31. Ad primam confirmationem constat ex dictis ius, quod habet confessarius ad inquirendum de consuetudine non esse dumtaxat in ordine ad differendam absolutionem, quando oportuerit; sed etiam ad confirmandum propositum, quod ex consuetudine solet esse valde imbecillum; & item ad adhibendum remedia, tum pro firmitate propositi, tum pro emendatione vitæ. Sed dato, & non concesso, quod solum interrogaret confessarius in ordine ad differendam absolutionem; constat ex dictis, non teneri confessarium impendere absolutionem statim, ac à pœnitente audierit, dari in eo verum propositum.

32. Ad secundam confirmationem respondeo, debere confessarium habere fidem pœnitenti, asserenti se habere contritionem, & propositum non peccandi de cœtero; quando circumstantiæ sunt tales, ut possit illud prudenter credere. Solent tamen concurrere circumstantiæ, in quibus confessarius prudenter dubitat: numquid ergo tenebitur confessarius vel absolvere dubius de dispositione pœnitentis; vel deponere dubium, a bique aliqua ratione probabili? Et quidem quan-

quandoque poenitens interrogatus de proposito, ita tepide annuit, ut manifestum sit, illud invite respondere. Certe cum postulo aliquid a divite, & video illum tepide promittere, valde dubito de animo donandi postulata. Deinde peccatores, qui toto anno in consuetudine luxuriandi versantur, & si abundant prudentia huius sæculi; in rebus tamen salutis æternæ stolidissimi sunt, ita ut sibi videantur satisfacere confessario interroganti de consuetudine, si verbo tenus proponant, quamvis habeant animum persistendi in suis perditissimis moribus. In his ergo, & similibus casibus, quomodo credet confessarius statim, dicenti, se habere contritionem, & propositum. Cum ergo Theologi dicunt, confessarium debere credere poenitenti testificanti de sua contritione, & proposito, intelligendi sunt, quando nulla occurrit ratio dubitandi.

42. Ego sane multa experientia comperi, homines luxuriæ deditos, cum ad confessionem accedunt, & de proposito non peccandi interrogantur, vehementer desperare de sua emendatione; & sic summe impediri ad habendum propositum, quod non sperant implere: ita ut aliquando non parum laboraverim, ut constituerem eos in spe emendationis, & sic ad propositum reducerem. Non est ergo univèrsaliter verum, quod confessarius debeat credere statim poenitentibus, ut cumque dicentibus, se poenitere, & proponere.

CAPVT V.

Examinatur alia opinio media circa obligationem confitendi consuetudinem.

SUMMARIVM.

Discrimen inter virum doctum, & rusticum in ordine ad confitendum consuetudinem peccandi. n. 33.

Fundamentum sententiæ negantis viro docto hanc obligationem. n. 34.

Inest, & huic viro talis obligatio. n. 35.

Vir doctus potest decipi ab habitu prave consuetudinis. n. 36.

Sape vir doctus passione illectus reputat probabile, quod tale non est. n. 37.

Etiã respectu viri docti debet confessario constare de dispositione ad absolutionem. n. 38.

Quandoque vir doctus tenetur respondere interroganti de sua consuetudine. n. 39.

33 **P**ater Moya tom. 1. tract. 3. disp. 3. quæst. 5. cap. 2. §. 2. concedit hominibus rusticis, & indoctis inesse obligationem confitendi consuetudinem peccandi, si interrogentur à confessario; hominibus vero doctis, si certo cognoscant, se non indigere directione confessarij, non inesse eam obligationem; addit tamen limitationem mox subiiciendam. Quod confirmat ex P. Dicastillo de Poenit. *Dicast.* disp. 3. dub. 21. vbi asserit, sequendam esse communem sententiam de consuetudine confitenda, nisi evidentissime constet, confessarium frustra interrogare. Cum ergo viro docto, id possit evidentissime constare, in tali casu non tenebitur respondere. Confirmat etiam ex P. Gaspar Hurtado de *Hurt.* Ssss Poë.

Baum. Pœnit. disp. 9. diff. 4. & ex P. Baumio in Theolog. morali part. 1. tract. 4. de Pœnit. quæst. 15. dub. 12. sed hi duo ma-

Leand. iorem super addunt limitationem. Item ex Leandro à Sacram. tom. 1. de Pœnit. tract. 5. disp. 8. §. 7. quæst. 21. qui cum doceat oppositam sententiam, eam limitat, dicens: *Secus autem dicendum, casu quo pœnitenti constet, indigere directione confessarij ad præcavendum peccatum in futurum.* Vbi P.

Moya. Moya immediate subiungit: *Addo ego, (vel saltem dubitet de huiusmodi indigentia) quia si dubitans non respondet, se exponet periculo peccandi; quia ex conscientia practice dubia veritatem occultat.*

34. Et hæc sententia potest roborari ex ipsis fundamentis, quibus nostram sententiam confirmavimus. Ideo enim pœnitens interrogatus tenetur fateri consuetudinem, quia id solet oportere ad explorandum propositum emendationis, & adhibenda remedia pro emendatione futura: sed pœnitens doctus potest evidenter cognoscere, nihil horum deficere: ergo pœnitens doctus, si id evidenter cognoscat, non tenetur fateri consuetudinem.

35. His non obstantibus teneo, hanc sententiam non esse admittendam ad praxim. Probatur primo. Ideo enim tenetur pœnitens interrogatus fateri consuetudinem, quia confessarius vult sibi satisfacere de proposito pœnitentis: sed nihil prodest evidentia viti docti, qua cognoscit, ipsum non indigere directione confessarij; ad hoc ut confessarius sibi satisfaciat de proposito pœnitentis; nam evidentia pœnitentis, quantumvis viri docti, non satisfacit confessario, sed notitia propria, quam per suas interrogationes conatur comparare: ergo etiam si pœnitens sit vir doctus, & sciat se esse bene dispositum, & non indigere directione confessarij, adhuc interroga-

tus tenetur fateri consuetudinem.

36. Probatur secundò. Nam is pœnitens, quamvis sit vir doctus, si habet consuetudinem peccandi, v.g. se polluendi, aut mechandi, aut iurandi falso, aut detrahendi in materia gravi; absque dubio habet conscientiam laxam, & facile sibi persuadebit, se habere evidentiam de recta sua dispositione; cum fortasse in eo decipiatur: ergo eo ipso, quod habeat tam depravatam consuetudinem, debet timere, ne philautia eum decipiat.

37. Probatur tertio. Constat enim esse aliquos viros doctos, qui admittant opiniones improbables, & quæ conscientiam non relinquunt securam. Vir doctissimus fuit Ioannes Santius: & tamen iustitiam opinionum, quas prius privata sua autoritate reprobaverunt Theologi; deinde autoritate Romanæ Cathedræ damnatæ sunt. Vir doctissimus fuit Caramuel; & propugnavit opiniones, quæ easdem censuras subiere. Non est ergo concedendum indefinite viro docto, quod possit negare responsionem ad interrogata de consuetudine; qui forte ad eam taciturnitatem ducitur opinione improbabili: quod multo magis timendum est in eo viro docto, qui in veterata peccandi consuetudine persistit; cum depravata consuetudo, & philautia iudicium hominis obnubilent.

38. Ad fundamentum partis oppositæ respondeo ex dictis, concessa Maiori, & Minori, negando consequentiam: nam ut confessarius exploret, quale sit propositum pœnitentis, & circa firmitatem eius sibi satisfaciat, nihil prodest, quod pœnitens vir doctus sciat, se esse bene dispositum, & non indigere directione confessarij; requiritur enim, quod confessarius id cognoscat. Illud potest concedi viro docto, quod ubi viderit confessarium frustra interrogare, ostendat huic, qua-

ratione non sit necesse in hoc casu peculiari interrogare de consuetudine, & simul ei satisfiat de firmitate sui propositi. Et hæc videtur esse limitatio eius opinionis, quam apponit P. Moya, vbi supra num. 16. vbi cum dixisset, rusticos, & indoctos interrogatos de consuetudine peccandi à confessario, teneri illam explicare, subiungit: *Sicut viri docti, qui æque ac ipse confessarius, & quandoque magis, rem penetrant, quibus proinde constare potest nulla confessarij directione indigere; illumque certiore possunt redere, nullum desiderari ex requisitis, ad licitam, validamque absolutionem.* Sed ego, vt formalius explicem mentem meam non dico, *illumque certiore possunt facere, &c.* Sed appono tamquam conditionem actualem, dummodo certiore faciant actualiter confessarium, nullum desiderari ex requisitis ad licitam, validamque absolutionem.

39. Ex dictis igitur concludo, numquam concedendum esse absolute, quod penitens vir doctus interrogatus de consuetudine non teneatur respondere. Nam vel vir doctus vi doctrinæ suæ satisfiat, & suadet efficaciter confessario, non esse necessarium explicare consuetudinem; vel non suadet efficaciter. Si secundum, respondere tenebitur, vt probant hucusque dicta. Si verò suadet efficaciter confessario, id non esse necessarium; iam confessarius cessat ab interrogatione.

DISERTATIO XXXVIII.

An ratione magni concursus penitentium liceat absolvere dimidiate confessos?

CAPVT I.

Præmittuntur aliqua, & referuntur Sententiæ.

SUMMARIVM.

- Proponitur propositio damnata. num. 1.*
- Divisio integræ confessionis in materialiter, & formaliter talem. n. 2.*
- Formalis integritas per se necessaria est. v. 3.*
- An magnus concursus sit sufficiens causa non ponendi integritatem materiale. num. 4.*
- Doctorum opiniones variæ. num. 5.*
- Fundamentum pro parte affirmativâ. num. 6.*

1. **P**ROPOSITIO. 39. damnata hæc est: *Licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus penitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicuius festivitatis, aut indulgentiæ.* Sensus autem propositionis est, quod sicut negari non potest, esse aliquos casus, in quibus ob aliquam causam necessariam licitum est dimidiare confessionem sacramentalem; ita in magno concursu penitentium est causa necessaria ad dimidiandam confessionem, quod omnes penitentes, qui concurrunt, possint confiteri; quia alioqui si omnes integre audiantur, multi abibunt absque confessione.